AANBEVELING VAN DE COMMISSIE

van 15 januari 1985

inzake het Verdrag van 19 juni 1980 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst

(Europees IPR-Verdrag)

(Slechts de tekst in de Duitse taal is authentiek)

(85/111/EEG)

I

Het op 19 juni 1980 voor ondertekening opengestelde Verdrag betreffende het op verbintenissen uit overeenkomst toepasselijk recht (Europees IPR-Verdrag), werd door alle tien Lid-Staten van de Gemeenschap ondertekend en wel op 19 juni 1980 door België, de Bondsrepubliek Duitsland, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg en Nederland, op 10 maart 1981 door Denemarken en op 7 december 1981 door het Verenigd Koninkrijk ; op 10 april 1984 hebben de Vertegenwoordigers van de Regeringen van de Lid-Staten het Verdrag inzake de toetreding van de Helleense Republiek tot het Europees IPR-Verdrag ondertekend.

Het Europees IPR-Verdrag betekent een eerste schrede op de weg naar de eenmaking en codificatie van algemene collisieregels op het gebied van het burgerlijk recht in de Gemeenschap. Deze eenmaking strekt ertoe de rechtsvinding te vergemakkelijken en de rechtszekerheid te vergroten. Daarenboven dient deze eenmaking ertoe te leiden dat binnen de Gemeenschap alle rechterlijke instanties op hetzelfde onderwerp van geschil tussen dezelfde partijen steeds hetzelfde materiële recht toepassen. Voor zover partijen een keuze kunnen maken tussen rechterlijke instanties van verschillende Lid-Staten, mag door deze keuze niet reeds de vraag zijn beslist volgens welk materieel recht het rechtsgeschil moet worden beslecht. Het gaat er dus om het zogenaamde „forum shopping" te voorkomen. Het Europees IPR-Verdrag vormt bijgevolg de consequente completering van de met het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (Europees Executieverdrag), begonnen eenmaking van het recht.

II

Het Europees IPR-Verdrag schept binnen de Gemeenschap eenvormige collisieregels voor verbintenissen uit overeenkomst. De voorschriften van het Verdrag hebben het karakter van eenvormig recht. Zulks volgt uit de preambule waarin de Lid-Staten verklaren te worden geleid door de wens „om op het gebied van het internationaal privaatrecht verder te gaan met de in de Gemeenschap reeds begonnen eenmaking van het recht, met name ter zake van de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen" en „eenvormige regels op te stellen voor het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst".

Titel II van het Europees IPR-Verdrag luidt dan ook terecht „Eenvormige regels". Artikel 25 van het Europees IPR-Verdrag voorziet in overleg tussen de Staten die het Verdrag hebben ondertekend voor het geval een verdragsluitende Staat van oordeel is „dat de door dit Verdrag tot stand gekomen eenmaking van het recht in gevaar wordt gebracht door het sluiten van andere ... verdragen". Ten slotte moet luidens de op 19 juni 1980 bij de ondertekening van het Europees IPR-Verdrag afgelegde gemeenschappelijke verklaring, worden voorkomen dat verschillen in uitlegging van het Verdrag afbreuk doen aan de eenheid van dit Verdrag. Hieruit kan de verplichting voor alle Lid-Staten worden afgeleid dat het Europees IPR-Verdrag op een aan het eenvormige karakter van het Europees IPR-Verdrag als gemeenschappelijke rechtsbron beantwoordende wijze in het nationale recht wordt overgenomen.

Eenvormige uitlegging is slechts dan mogelijk wanneer de rechterlijke instanties van de verdragsluitende Staten de bepalingen van het Europees IPR-Verdrag als normen die alle verdragsluitende Staten gemeen hebben, kunnen onderkennen en toepassen. Volgens de Commissie zijn de verdragsluitende Staten verplicht het Europees IPR-Verdrag op zodanige wijze in werking te doen treden dat aan deze eis wordt voldaan. Indien op het Europees IPR-Verdrag voor uitleggingsdoeleinden slechts in die gevallen waarin twijfel bestaat omtrent de uitlegging van het voor de tenuitvoerlegging van dit Verdrag uitgevaardigde recht onrechtstreeks een beroep wordt gedaan, zou zulks indruisen tegen het karakter van het Europees IPR-Verdrag als eenvormig recht.

Indien het Europees IPR-Verdrag in de Bondsrepubliek Duitsland op de wijze als geregeld in artikel 1, lid 2, van het ontwerp van wet betreffende het Europees IPR-Verdrag (Entwurf des Gesetzes zum EuIPRÜ, EGBGB-E/Bundestagsdrucksache 10/503) in werking zou treden, zou de rechtstreekse toepasselijkheid van de in de artikelen 1 t/m 21 van dit Verdrag vervatte voorschriften zijn uitgesloten. Bovendien zou de inpassing van deze Europese voorschriften in de wet tot invoering van het burgerlijk wetboek (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch, EGBGB), welke met wijzigingen, weglatingen en aanpassingen aan de systematiek van de Duitse invoeringswet gepaard zal gaan leiden tot het uiteenvallen van een voor alle tot de Gemeenschap behorende Staten eenvormig en gemeenschappelijk stelsel van normen.

Volgens artikel 36 van het EGBGB-E dienen de Duitse rechterlijke instanties met het internationale karakter van de met het Europees IPR-Verdrag overeenkomende voorschriften rekening te houden. Deze bepaling is geredigeerd naar het voorbeeld van artikel 18 van het Europees IPR-Verdrag en luidt als volgt :

„Artikel 36

Eenvormige uitlegging

Bij de uitlegging en de toepassing van de voor verbintenissen uit overeenkomst geldende regels van dit hoofdstuk moet in de Staten die het Verdrag van 19 juni 1980 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomsten (BGBL ... II S. ...), hebben gesloten, rekening worden gehouden met het internationale karakter ervan en de wenselijkheid om eenheid te bereiken in de wijze waarop deze regels worden uitgelegd en toegepast.".

Het is op grond van genoemd artikel 36 niet mogelijk de uit de artikelen 1 t/m 21 van het Europees IPR-Verdrag voortvloeiende verplichtingen na te komen, voor welke bepalingen de rechtstreekse toepasselijkheid overeenkomstig artikel 1, lid 2, van het hierboven genoemde ontwerp van wet immers werd uitgesloten.

Verscheidene in de artikelen 1 t/m 21 vervatte voorschriften van het Europees IPR-Verdrag werden niet in het EGBGB-E overgenomen, zoals bij voorbeeld artikel 1, leden 1 en 2, sub a), b), d), g) en h) (toepassingsgebied), artikel 20 (voorrang van het Gemeenschapsrecht) en artikel 21 (verhouding tot andere verdragen).

De voorschriften die wel uit het Europees IPR-Verdrag werden overgenomen, werden deels wat de redactie, deels wat de inhoud ervan betreft gewijzigd. Het betreft in het bijzonder artikel 13 „Subrogatie" (artikel 33, lid 3, EGBGB-E), artikel 15 „Uitsluiting van herverwijzing" (de artikelen 3 en 4, EGBGB-E), artikel 16 „Openbare orde" (artikel 6, EGBGB-E) en artikel 19 „Staten met meer dan één rechtssysteem" (artikel 4, lid 3, EGBGB-E).

Door de uitsplitsing van de voorschriften van het Europees IPR-Verdrag over de verschillende afdelingen van het EGBGB-E worden begrip en uitlegging van die voorschriften in het algemeen bemoeilijkt.

Zelfs wanneer artikel 36 van het EGBGB-E nauwgezet zou worden toegepast, zou zulks niet tot het gestelde doel van doorzichtigheid van het recht en van rechtszekerheid door eenheid in het recht leiden. De werkzaamheden van de rechterlijke instanties zouden integendeel worden bemoeilijkt, omdat deze zowel naar vorm als naar inhoud van elkaar afwijkende teksten zouden moeten vergelijken en beslissen welke voorschriften van het nationale recht met het Europees IPR-Verdrag overeenkomen, om het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen eventueel om uitlegging daarvan te verzoeken.

De systematisering die met de inpassing van het Europees IPR-Verdrag in het EGBGB wordt nagestreefd, zou in haar huidige vorm niet alleen tot een formele omzetting van het aan alle Lid-Staten van de Gemeenschap gemene eenvormige recht, maar ook tot een inhoudelijke wijziging van dit eenvormige recht zelf leiden.

Voorts zou de voorziene wijze van overneming een bevoegdheid van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen ten opzichte van de Bondsrepubliek Duitsland in feite ontkrachten. Dit is in strijd met de ook door de Bondsrepubliek Duitsland met de gemeenschappelijke verklaring inzake het Europees IPR-Verdrag „de mogelijkheid te onderzoeken om bepaalde bevoegdheden toe te kennen aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen en, voor zover nodig, over een daartoe strekkende overeenkomst te onderhandelen", op zich genomen verplichting.

De met de ondertekening van het Europees IPR-Verdrag door alle Lid-Staten van de Gemeenschap overeengekomen eenmaking van een belangrijk deel van het internationale privaatrecht houdt als dwingend gevolg in dat ook bij de codificering, systematisering en formulering van nationaal recht, de door de eenmaking van het recht daaraan noodzakelijk gestelde grenzen moeten worden gerespecteerd. Iedere Lid-Staat moet zich van elke maatregel onthouden die de verwezenlijking van de door het Verdrag nagestreefde doeleinden zou kunnen ondermijnen en mag slechts die maatregelen treffen die ter bereiking van dat doel het meest geëigend zijn.

III

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, inzonderheid op artikel 155, tweede streepje, doet de Commissie op grond van het voorgaande de volgende aanbeveling :

1. De Commissie beveelt de Bondsrepubliek Duitsland aan van alle door de grondwet van dit land geboden mogelijkheden gebruik te maken om te bewerkstelligen dat :
   a) haar rechterlijke instanties zich rechtstreeks op de bewoordingen van het Europees IPR-Verdrag kunnen baseren, en
   b) wijzigingen van de inhoud, formulering en volgorde, alsmede weglatingen en aanpassingen van de voorschriften van het Europees IPR-Verdrag bij de inwerkingtreding van dit Verdrag in de Bondsrepubliek Duitsland worden voorkomen.
2. Deze aanbeveling is gericht tot de Bondsrepubliek Duitsland.

Gedaan te Brussel, 15 januari 1985.

Voor de Commissie

COCKFIELD

Lid van de Commissie